

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Cecilia Magnusson
Chefsjurist
cecilia.magnusson@lansstyrelsen.se

Yttrande

1(2)

2018-09-04

101-4596-2018

Regeringskansliet
Justitiedepartementet,
Grundlagsenheten

ju.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss om EU-direktiv om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten

Er beteckning: Ju2018/02783/L6

Ställningstagande

Länsstyrelsen anser att det är bra att det införs ett starkare skydd för visselblåsare och tillstyrker förslaget i stort. Länsstyrelsen har dock en del synpunkter kopplat till bland annat offentlighets- och sekretesslagstiftningen och meddelarfriheten. Vissa av dessa synpunkter får i och för sig betydelse först i samband med en implementering men länsstyrelsen har ändå valt att nämna en del av dessa synpunkter redan nu.

Synpunkter på förslaget

Tillämpningsområdet

Definitionen i Artikel 3 av begreppet lagmissbruk är mycket bred och ger utrymme för tolkning, vilket kan leda till att skyddets omfattning blir oklart och svårt att informera om på förhand, jämför kraven på tydlig information i Artikel 10.

Intern rapportering

Förslaget i Artikel 5 om att rapporterade personers identitet ska behandlas konfidentiellt kommer att kräva ändringar i offentlighets- och sekretesslagen. För att helt kunna nå upp till kravet kan det komma att krävas att uppgifter som kan härledas till den rapporterade personen beläggs med absolut sekretess.

Interna uppgifter som skickas till en personalansvarsnämnd anses vara allmänna handlingar och är för närvarande i normalfallet inte belagda med sekretess. Hur de interna rapporteringsvägarna enligt direktivet ska förhålla sig till de anmälningar som i dagsläget sker till en personalansvarsnämnd behöver ses över i samband med en kommande implementering. I annat fall riskerar skyddet för den rapporterade personens identitet att bli olika beroende på vilket förfarande som används. Av Artikel 9.2, som gäller det externa förfarandet, framgår indirekt att det finns ett visst utrymme för att uppgifterna i inte alltid kan hemlighållas. Motsvarande undantag bör finnas för det interna rapporteringsförfarandet och framgå direkt av direktivet, så att uppgifterna vid behov kan användas vid en kommande rättsprocess.

Extern rapportering

De rapporter som kommer in till de behöriga myndigheterna kommer att vara allmänna handlingar. På samma sätt som avseende de interna rapporteringsvägarna kommer det att behövas ändringar i offentlighets- och sekretesslagen för att konfidentialitetskravet ska kunna upprätthållas. Artikel 6.2.b) utgår ifrån att myndigheten känner till vem som lämnar rapporten. Eftersom direktivet föreskriver miniminormer utgår länsstyrelsen från att det även fortsättningsvis kommer att vara möjligt att lämna rapporter om överträdelser anonymt, t.ex. genom anmälan av brott och genom utnyttjande av meddelarfriheten.

Av Artikel 9.2 framgår indirekt att det finns ett visst utrymme för att uppgifterna i vissa undantagsfall inte kan hemlighållas. För att detta ska vara tydligt bör det framgå av direktivet att det under vissa omständigheter i den nationella lagstiftningen kan göras undantag från kravet på konfidentialitet, t.ex. vid rättsliga förfaranden.

Bestämmelsen om skydd för den rapporterade i Artikel 13.4. och 15.4 innebär att det inte blir möjligt att lagföra brott mot tystnadsplikten avseende uppgifter som undantagits från meddelarfriheten. Bestämmelserna i direktivet skulle således leda till att det straffbara området inskränks och att det blir möjligt att få skydd som visselblåsare även om uppgiftslämnandet innebär en brottslig handling. I förarbetena¹ till lag (2016:749) om särskilt skydd mot repressalier för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden anges: ” Exempel på brott som kan begås genom en larmhandling är brott mot rikets säkerhet och andra brott riktade mot staten (t.ex. spioneri, högförräderi, uppvigling, vårdslöshet med hemlig uppgift eller obehörig befattning med hemlig uppgift), brott mot författningsreglerad tystnadsplikt enligt 20 kap. 3 § brottsbalken, hot- och hetsbrott (t.ex. övergrepp i rättssak, olaga hot, hot mot tjänsteman eller hets mot folkgrupp) och ärekränkingsbrott (förtal och förolämpning).” Av samma skäl som nämndes i förarbetena bör direktivets skydd göra undantag för brottsliga handlingar. Om det inte är möjligt bör åtminstone brottslighet av mer kvalificerat slag, t.ex. brott mot rikets säkerhet undantas från direktivets bestämmelser om skydd.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Göran Enander med chefsjurist Cecilia Magnusson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Johan von Knorring medverkat.

Denna handling är godkänd i Länsstyrelsens elektroniska system och har därför ingen namnunderskrift.

---

¹ Prop. 2015/16:128, s. 108.